

Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar Programozási Nyelvek és Fordítóprogramok Tanszék

GTL Graphical Template Library

Vatai Emil

V. éves Programtervező Matematikus hallgató Témavezető:

Dr. **Porkoláb Zoltán** egyetemi docens Eötvös Loránd Tudományegyetem - Informatikai Kar Programozási Nyelvek és Fordítóprogramok Tanszék

Budapest, 2007. június 6.

Kivonat

A Graphical Template Library (GTL) [2], egy olyan kísérleti generikus C++ sablon-könyvtár, ami a C++ Standard Template Library (STL) alapötletét próbálja átvinni a grafikus feladatok körébe. A GTL-t 1999-ben készítette el Kisteleki Róbert (ELTE programtervező matematikus hallgató) és Dr. Porkoláb Zoltán.

Eredetileg, a feladat, egy rajzoló program megvalósítása lett volna, amely a GTL-re támaszkodik és a GTL által nyújtott alakzatokat tudja kirajzolni és ezeken a GTL algoritmusait, műveleteit tudja végrehajtani. A program fejlesztése során, kizárólag a generikus programozás eszközeire kellet használni, az öröklődést és a virtuális függvények használatát teljesen mellőzve. A program elkészítése folyamán, komoly problémákba ütköztünk, melyeket a GTL, vagyis általánosan, a (szigorúan) generikus programozás korlátai okoztak. Így a feladat bővült, ezen problémák és korlátok feltárásával és annak a bizonyításával, hogy ezek a korlátok, az elvárt megszorítások (dinamikus polimorfizmus mellőzése) mellet nem kerülhetőek meg.

Végül adunk egy becslést arra, hogy mi lenne az kompromisszum az objektum orientált és a generikus programozás között, amely él mindkét paradigma eszközeivel és a legjobb eredményt nyújtva, azaz hogyan kellene enyhíteni a feltételeket, hogy egy kellően hatékony és elegáns megoldást kapjunk.

Tartalomjegyzék

1.	$\mathbf{A} \mathbf{G}$	enerikus programozás kialakulása	3
	1.1.	Egy kézenfekvő megoldás – öröklődés	3
		Az első generikus C++ könyvtár	
2.	Sab	on mágia – Template Metaprogramming	5
	2.1.	Fordítás-idejű aritmetika	6
	2.2.	Típus aritmetika	8
3.	GTI	ı.	9
	3.1.	Alkalmazás és algoritmusok implementációja	9
		3.1.1. Alakzatok	
		3.1.2. Iterátorok	
		3.1.3. Algoritmusok	
	3.2.	Alkalmazás – GTL Draw	
		3.2.1. Előnyök	
		3.2.2. Hátrányok	
4.	Más	könyvtárak 1	4
		CGAL	4
		VTL	
		Boost	
5.	Úi l	ehetőségek 1	4

1. A Generikus programozás kialakulása

A C++ első kereskedelmi forgalomba hozatalakor, 1985-ban még nem támogatta a a generikus programozást, mivel nem volt benne sablon mechanizmus. A sablonokat csak később építették be a nyelvbe, ezzel lehetővé téve a generikus programozás kialakulását.

1.1. Egy kézenfekvő megoldás – öröklődés

Ha az ember geometriai alakzatokat rajzoló és manipuláló programot akar írni, akkor azt objektum orientált megközelítés, vagyis az öröklődés jó választásnak tűnik. A tipikus példa, az öröklődés és az objektum orientált programozás szemléltetésére pontosan az ilyen rajzoló programok implementációja. Egy Shape bázis-osztályból indulunk ki és ebből származtatjuk a Polygon, Circle és hasonló osztályokat. A Shape osztályban deklaráljuk a virtuális draw, move, rotate, stb. metódusokat, majd a származtatott osztályokban definiáljuk őket. Egy Shape* típusú, azaz alakzatokra mutató mutatókat tároló tömbbe pakoljuk a rajzlap tartalmát, amit egy DrawAll függvénnyel rajzolnák ki, amely a tömb minden elemére meghívná a megfelelő alagzat virtuális draw metódusát. Ilyen megoldással erősen támaszkodunk az öröklődésre és a dinamikus polimorfizmusra.

A Java első kiadásai ezt a megközelítést alkalmazták a szabványos tárolók megvalósításához. Jávában minden típus az Object típusból származik, azaz Jávában "minden Object" [4]. Így kézenfekvő volt az a megoldás, hogy az ArrayList, a List, a Set és a Map-hez hasonló konténerek Object típusú elemeket (pontosabban referenciákat) tárolnak. Ennek egyértelmű hátránya volt, hogy a tárolók úgymond nem "tudtak" a tárolt elemek típusáról semmit, így nem igazán lehet a konténer méretének lekérdezésén és az elemek (Object típusú referenciájának) lekérdezésén kívül mást csinálni. Ez könnyen megoldható egy-egy új "típus-tudatos" osztály bevezetésével:

```
public class ShapeList {
  private List list = new ArrayList();
  public void add(Shape sh) { list.add(sh); }
  public Shape get(int index) {
    return (Shape)list.get(index); // konverzió
  }
  public int size() { return list.size(); }
}
```

Így már "típus-tudatos" a Shape listánk, de ezt minden típus konténer párra ezt végig kellene csinálni, és lényegében ugyan azt a kódot írnánk le, csak például ArrayList helyett Set szerepelne. Ez egy elég unalmas monoton munka, amibe az ember gyorsan belefárad és hibázik, viszont nagyon úgy tűnik, hogy egy számítógép könnyel el tudná végezni ezt a feladatot. És még nem is említettük meg a futás idejű pazarlást ami a get() hívásakor végrehajtott dinamikus típuskonverzió eredményez és az alakzatok virtuális függvény hívásainak költségét.

A C++ támogatja a típusos tömböket, így C++-ban nem lenne szükség a ShapeList osztályra, elég lenne egy Shape* shapes[]; változó. Gyorsan belátnánk, hogy az alakzatokat, tömbben tárolni, ami egy összefüggő tárterület a memóriában, nem lesz hosszútávon túl szerencsés megoldás. Az új alakzatok hozzáadásával szükség lesz a tömb dinamikus bővítésére, vagyis jobb lenne ha egy könnyen és hatékonyan bővíthető listában tárolnánk az alakzatokat. Viszont szigorúan a C++ nyelvben, nincs beleépítve a láncolt lista, így azt vagy magunk implementáljuk, vagy egy előre megírt könyvtár segítségéhez fordulunk. Sajnos a második út a C++-ban, a sablonok bevezetése előtt nem igazán volt járható, vagyis, visszatértünk az előző ShapeList problémához, ugyanis nagy valószínűséggel a lista elemeit void* típussal deklarálták a könyvtár írói, hogy tetszőleges típusú elemet tudjon tárolni és újra nem tud a lista semmit a tárolt elem típusáról. Tehát akár melyik utat választjuk, akár saját lista implementációt, akár egy előre megírt void*okat tároló listát választunk, nem kerülhetjük ki a lista típusossá tételéhez szükséges extra programozás, ami egyúttal hibaforrás is. Legalábbis ez volt a helyzet a sablonok bevezetése előtt.

1.2. Az első generikus C++ könyvtár

A konténereket és a rajtuk végrehajtandó algoritmusokat C++-ban nagyon elegáns módon oldották meg, osztály-sablonok és függvények-sablonok segítségével. A C++ STL könyvtárában (Standard Template Library, ami ma már része a C++ szabványnak), a konténerek (vector, list, set stb.) mind osztály-sablonok, melyeket a tárolandó elemek típusával paraméterezünk. Ezek mellé, az STL még a megfelelő algoritmusokat is biztosítja, mint például a for_each, a sort vagy a find. Az algoritmusok függvény sablonként vannak implementálva, és iterátorokon keresztül "kommunikálnak" a konténerekkel. Ez volt az első, és sokáig az egyetlen, hasznos generikus könyvtár implementáció.

Az STL megközelítésének számos előnye van az Objecteket tároló konténerekkel szemben:

• **Típus biztonságos**: A fordító mindent elvégez helyettünk. Fordításiidőben példányosítja a osztály-sablonokat és függvény-sablonokat, és

a megfelelő típus ellenőrzéseket is elvégzi. Tehát a hibalehetőségeket drasztikusan lecsökkenti.

- Hatékony: Elkerüli a fölösleges, futás-idejű, dinamikus típus konverziókat. A sablonok segítségével a fordító mindent a fordítási-időben kiszámol, leellenőriz és behelyettesít minden a fordításkor eldől semmit sem hagy futás-időre.
- Egyszerűbb bővíteni és programozni: akár új algoritmusokkal, akár új konténerekkel egyszerűen bővíthetjük a könyvtárat, csak a megfelelő iterátorokat kell implementálni.

Az utóbbiból az is adódik, hogy ha van m típusunk és n műveletünk, akkor az objektum orientál hozzáállással ellentétben, ahol minden típus minden (virtuális) metódusát, azaz O(n*m) függvényt kell implementálni, generikus programozással viszont elég O(n+m), vagyis külön-külön implementálnunk kell a típusokat (és iterátoraikat) és külön az algoritmusokat, egymástól teljesen függetlenül.

Ezek az előnyöket, az STL oly módon képes megvalósítani, hogy egyáltalán nem megy a programozó rovására, vagyis nem kell bonyolultabb kódot írni, sőt, kevesebb kódot kell írni, ami kevesebb hibával jár. A C++ sablonok, fordításkor manipulálják a kódot, és egy csomó rutin munkát elvégeznek a programozó helyett. Ebben az esetben, ahelyett, hogy mi írjuk meg különkülön az IntVector-t és a FloatVectort, a sablonok ezt automatikusan megteszik helyettünk, ugyanis lényegében ugyan azt a kódot kell megírni, csak más típussal.

Az STL megalkotásával le lettek fektetve a generikus programozás alapjai a C++-ban.

2. Sablon mágia – Template Metaprogramming

Ilyen sok problémát megoldani, ilyen hatékonyan szinte mágiának tűnhet. Sokáig annak is tűnt és ez arra ösztönzött pár C++ programozót, hogy kicsit jobban megvizsgálják a sablonok által nyújtott lehetőségeket. Így történt, hogy 1994-ben Erwin Unruh bemutatta a C++ szabvány bizottság előtt az első sablon-metaprogramot, amely, igaz nem fordult le, de viszont a hibaüzenetek prímszámok voltak. Felismervén a C++-ba beágyazott sablon-mechanizmus, mint (fordítás idejű) nyelv Turing-teljességét, megfogant a C++ sablon-metaprogramozás (template metaprogramming) fogalma [3].

A sablonok, pontosabban a sablon-metaprogramozás, a funkcionális nyelvekhez hasonló módon működik. A részben specializált sablonok, függvény hívásnak felelnek meg és a teljes specializációk pedig termek, vagyis konstansok.

2.1. Fordítás-idejű aritmetika

```
Ezt nagyon jól szemlélteti a következő példa[9]:

// factorial.cpp
#include <iostream>

template <unisgned long N> struct Factorial
{ enum { value = N * Factorial<N-1>::value }; };

template <> struct Factorial<1>
{ enum { value = 1 }; };

// example use
int main()
{
    const int fact15 = Factorial<15>::value;
    std::cout << fact15 << endl;
    return 0;
}</pre>
```

Mi is fog történni amikor a fordító lefordítja a programunkat? A fact15 egy N=15-vel példányosított osztály-sablon, amelynek a value tagja egyenlő a Factorial<N-1>::value-vel, azaz a példányosítás "rekurzívan" történik, egész addig amíg a Factorial<1>-nél nem terminál. Nagyon fontos észrevenni, hogy ez mind fordítás időben történik, és futás időben a fact15 változó, már a 1307674368000 literált kapja értékül. Vagyis nem írhatjuk a következőt:

ugyan is a fordító program nem találhatja ki, milyen számot fog a felhasználó bevinni.

Természetesen jogos az észrevétel, hogy minek írjunk egy furcsa, eleve nehezen érthető és talán félrevezető Factorial sablon-metaprogramot ha egy egyszerű kalkulátor programmal, vagy akár papíron is kiszámolhatjuk, hogy 15! = 1307674368000. Így a következő program, ugyan azt tudja, csak sablon meta-programozás nélkül:

```
int main()
{
   int fact = 1307674368000; // = Factorial<15>::value helyett
   std::cout << fact << endl;
   return 0;
}</pre>
```

Hogy ezt a kérdést megvizsgáljunk, vegyünk talán egy másik gyakorlatiasabb példát példát, ugyanis a faktoriális csak egy iskolapélda a rekurzív függvény hívás lehetőségének bemutatására sablon meta-programozásban. A következő meta-program egy bináris alakban megadott szám értékét számolja ki:

```
template <unsigned long N>
struct binary
  static unsigned const value
    = binary<N/10>::value << 1 // prepend higher bits
    | N%10; // to lowest bit
};
template <> // specialization
struct binary<0> // terminates recursion
{
  static unsigned const value = 0;
};
Ezt a metaprogramot használva, a következő program a 42es számot fogja
kiírni:
int main()
  std::cout << binary<101010>::value;
  return 0;
}
```

Talán ez a példa jobban szemlélteti a sablon meta-programozás lehetőségeit, ugyanis a binary segítségével, nem kell kézzel, vagy futás-időben számolgatni a bináris konstansokat, amire, ha például hardver közeli programot írunk, akkor lehet, hogy nem csak egyszer lesz szükségünk. Így nem is csak egy csomó számolást spóroltunk meg magunknak, hanem egy csomó hibát is kiszűrtünk. Ez lényegében a C++ kiterjesztésének is tekinthető, ugyanis a nyel már támogatta a hexadecimális és az oktális literálokat, most már a bináris literálokat is támogatja. Tehát

```
( 42 == 052 &&
  052== 2A &&
  2A == binary<101010>::value ) ; // true!
```

2.2. Típus aritmetika

Az elképzelhető, hogy a binary meta-programnak hasznát vehetjük valódi (pl. hardver közeli) programoknál, de azért a Factorial talán kicsit erőltettet "iskola" példa, ugyanis faktoriálist és mást numerikus aritmetikát valószínűbb, hogy futás-időben akarunk számolni. Viszont a sablon meta-programozás igazi ereje a típus aritmetikában rejlik.

Ez előző két példánál, unsigned long típusú paraméterrel kellet példányosítani a sablonokat, de jól tudjuk, hogy egy tetszőleges T típust is adhatunk át sablonoknak. A meghatározott típusú konstansokat és típus paramétereket, vagyis azokat a fogalmakat amit átadhatunk egy sablonnak meta-adatnak nevezzük.

A típus számolgatásokra egy szemléletes példa található D. Abrahams és A. Gurkovoy könyvében [3], ahol a sablon meta-programozással modellezik a fizikai mértékegységek kompatibilitását és olyan programozást tesznek lehetővé, hogy például egy hosszt és időt ábrázoló változó hányadosát csak egy sebességet ábrázoló változónak adhatunk értékül. Az említett példa a következő kódot teszi lehetővé:

```
quantity<float,length> 1( 1.0f );
quantity<float,mass> m( 2.0f );

m = 1; // fordítás idejü hiba
1 = 1 + quantity<float,lengt>( 3.4f ); // ok
quantity<float,acceleration> a(9.8f);
quantitiy<float,force> f;

f = m * a; // ok: erö = tömeg*táv/idö^2
```

quantity<float, mass> m2 = f/a; // m2=a/f nem fordulna le

Természetesen a m=1; jellegű szűrést nem túl nagy ördöngösség észrevenni egy fordítónak. Az Ada programozási nyelvben, type paranccsal deklarált mass és length típusú változók, explicit konverzió nélkül, nem adhatók értékül egymásnak. Az igazi nehézség abban rejlik, hogy a fordító, meg tudja azt állapítani, hogy ha a tömeg (kg) típusú m változót szorzunk a gyorsulással (m/s^2) típusú a változóval, akkor erőt $(kg \cdot m/s^2)$ kapunk, vagy hogy erőt $(kg \cdot m/s^2)$ osztva gyorsulással (m/s^2) akkor tömeget (kg) kapunk. Tehát a megfelelő meta-programozással, az utolsó sort biztos, hogy nem fogjuk elrontani, vagyis ha elrontjuk és m2=f/a helyet m2=a/f-et írunk, jelez a fordító és a programunk nem fordul le. Az Ada csak annyit tudd, hogy jelez, hogy a tömeg és a gyorsulás nem ugyan az, a mi meta-programunk meg azt is tudja, hogy mikor melyik két típus alkot egy harmadikat.

Egy ilyen meta-programot összehozni nem kis feladat, tehát nem biztos, hogy megéri, viszont a Boost [5] Template Metaprogramming könyvtárai (Boost MPL Library [6], Boost static_assert [8] és Boost TypeTraits[7]) segítségünkre lehetnek. A Boost egy csomó segéd metaprogramot, metafüggvényt, metafüggvény osztályt, magasabb-rendű metafüggvényt stb. a rendelkezésünkre bocsájt, melyek nagyságrendekkel egyszerűbbé teszik a metaprogramozást. Sőt, a Boost MPL sokkal általánosabb és programozási szempontból sokkal hasznosabb eszközöket nyújt, mint az előző, fizikai mértékegységeket összeegyeztető példánk, de a Boost-ról és a könyvtárairól részletesebben majd később.

3. GTL

Sokáig az STL volt az egyetlen a gyakorlatban hatékonyan alkalmazható generikus könyvtár. Az STL bemutatta a generikus programozás lehetőségeinek és erejének egy részét, de mivel nem volt más példa és összehasonlítási alap, nem igaza tapasztalhattuk meg a generikus programozás teljes erejét és korlátait sem. Többek között, ez volt az egyik oka a GTL kidolgozásának.

A GTL az STL mintájára irták, viszont most a konténereket alakzatok (poly, regpoly, circle) helyettesítik, algoritmusokat pedig transzformációs műveletek (move, rotate, mirror).

3.1. Alkalmazás és algoritmusok implementációja

Az két dimenziós alakzatokat a csúcsaikkal tudjuk leírni. A csúcsok pontok a síkban vagyis két dimenziós vektoroknak is felfoghatjuk őket. A GTL a

csúcsokat vect<T> típusú osztály-sablonokkal írja le, ahol a T egy double-val kompatibilis típus. A vect<T>-ra definiálva vannak a szokásos műveletek, mint például a konstruktor, értékadás, egyenlőség vizsgálat és kiíró operátor. Ezeken kívül definiálva van még az összeadása, a kivonása két vect<T> között, T-vel (skalárral) való szorzás és az origó körüli elforgatás double r radiánnal.

3.1.1. Alakzatok

A GTL három alakzatot definiál:

- 1. Kör circle<T>
- 2. Sokszög poly<T>
- 3. Szabályos sokszög regpoly<T>

Vizsgáljuk meg a kör implementációját részletesebben:

```
template<typename T>
class circle
{
public:
   circle( const vect<T>& origo=0, const T sugar=0 )
        : o(origo), r(sugar) {}

   vect<T> o; // origo
   T r; // sugar
   // ...
```

A kört a vect<T> o; csúccsal és a T r; sugárral van reprezentálva. A konstruktor a megfelelő módon inicializálja ezeket a változókat. Ha paraméter nélkül hívjuk meg a konstruktort, akkor egy 0 sugarú kört kapunk az origón. Az iterátorokat ugorjuk egyenlőre át. Ez után következik pár segéd függvény:

```
template<typename T> class circle
{
public:
    // ...
    class input_iterator { /* ... */ };
    class output_iterator { /* ... */ };
    void set( vect<T>& origo, T sugar )
```

```
{ o = origo; r = sugar; }
input_iterator get_input_iter( int n=3 )
{ return input_iterator( o, r, n ); }

output_iterator get_output_iter()
{ return output_iterator(*this); }

input_iterator null_input_iter()
{ return input_iterator(); }
};
```

A set () metódussal tudjuk a sugarat és az origót közvetlenül módosítani, továbbá a többi alakzattól eltérően a kör input iterátor lekérdező metódusa paraméterezhető, ahol a paraméter egy pozitív egész, és az iterátor finomságát adja meg. Az iterátor finomsága alatt az kell érteni, hogy hány lépésben iterál végig a körön. Az alap értelmezett értéke ennek a paraméternek 3. Ekkor lényegében egy szabályos háromszög csúcsain lépked végig az iterátor, de ez bőven elég egy kör pontos meghatározásához.

A szabályos sokszög implementációja se túl bonyolult (eltekintve az iterátorok implementációjától):

```
template<typename T> class reg_poly
{
public:
  vect<T> o; // origo
  vect<T> p; // egy csucs
         // csucsok szama
  int n;
  reg_poly(
    const vect<T>& origo=0,
    const vect<T>& csucs=0,
    int ncsucs=0 )
  : o(origo), p(csucs), n(ncsucs) {}
  // I/O iterátorok
  void set( vect<T>& origo,
    vect<T>& csucs, int ncsucs )
  { o = origo; p = csucs; n = ncsucs; }
  int size() const { return n; }
```

```
// iterátor lekérdezések
};
```

A szabályos sokszöget szinte ugyan úgy reprezentáljuk mint a kört. A középpont most is a vect<T> o;. Mivel nem kerek az alakzat, ezért nem elég csak a sugarat megadni, hanem az egyik csúcsot is meg kell adni, ez most a vect<T> p;. Továbbá még a sokszög csúcsainak a számát is el kel tárolni az int n; változóban. A konstruktor és a set() hasonló mint a körnél. A szabályos sokszögnél értelmes a size() függvény is, ami a csúcsok számát adja vissza, hasonlóan ahogy az STL konténerek az elemek számát. Az iterátor lekérdezések is hasonlóak mint a körnél.

A (szabálytalan) sokszög kissé máskép van implementálva.

```
template<typename T> class poly
{
public:
  std::vector< vect<T> > v; // maguk a csucsok
  poly() {}
  // iterátorok és
  // iterátor lekérdezések
  void add( vect<T>& csucs )
  {
    v.push_back( csucs );
  void del()
    if( size()>0 ) v.pop_back();
  int size()
    return v.size();
  }
};
```

A sokszöget a vector< vect<T> > v; változó reprezentálja, amelyben a sokszög csúcsait tároljuk. Csak alapértelmezett konstruktor van definiálva,

az add() metódussal bővíthetjük a sokszöget egy új csúccsal, míg a del() metódus törli az utolsó csúcsot. A size() most is a csúcsok számát adja meg.

3.1.2. Iterátorok

Ahogy az STL könyvtárban már tapasztaltuk, az iterátorok kulcsfontosságúak lesznek. Mindegyik alakzatban, egy-egy alosztályként definiálva vannak a

```
class input_iterator{ /* ... */ };
class output_iterator{ /* ... */ };
```

iterátorok. Az elnevezés lehet, hogy nem épp a legszerencsésebb, ugyanis nem az alakzatok szempontjából, hanem az algoritmusok szempontjából nézve kapták ezeket a neveket. Az input iterátor az amelyik az algoritmusok inputját biztosítja, vagyis a "konstans" iterátor, ami az alakzat pillanatnyi állapotát tükrözi. Az output iterátor pedig az algoritmusok outputját biztosítják, vagyis amikor ezeket ezekre alkalmazzuk a * operátort akkor egy vect<T>& referencia szerű objektumot adnak vissza, amit módosítható.

Érdemes megfigyelni, hogy mind három GTL alakzat, az STL konténereivel szemben, nem lineáris hanem ciklikus. Ezért az iterátorok nem egy [a,b) jellegű intervallumot járnak be, hanem körbejárják az elem csúcsait, és logikus, hogy az utolsó csúcs után, újra az elsőre lépnek. Ebből adódóan az alakzatok iterátorait célszerűbb ciklikus iterátoroknak, vagy cirkulátornak (circulator [10]) nevezni.

Mivel nem lineáris iterátorokról van szó, hanem ciklikusakról, nincs külön eleje és vége az intervallumoknak amit bejárnak, hanem a begin() és az end() megegyezik. Ez miatt elég csak egy-egy metódus amelyik az input és output iterátort tudja lekérdezni. Ezek a következők:

```
input_iterator get_input_iter();
output_iterator get_output_iter();
```

Mind három alakzatnak az iterátorai a következő interfészt nyújtja.

 ${\tt typedefek}$

input_iterator

output_iterator

név	érték/típus	név	érték/típus
iterator	input_iterator	iterator	output_iterator
value_type	vect <t></t>	value_type	vect <t></t>
reference_type	vect <t>&</t>	reference_type	vect <t>&</t>
pointer_type	vect <t>*</t>	pointer_type	vect <t>*</t>
		const_reference_type	const vect <t>&</t>

- 3.1.3. Algoritmusok
- 3.2. Alkalmazás GTL Draw
- 3.2.1. Előnyök
- 3.2.2. Hátrányok
- 4. Más könyvtárak
- 4.1. CGAL
- 4.2. VTL
- 4.3. Boost
- 5. Új lehetőségek

Hivatkozások

- [1] Bjarne Stroustrup: A C++ programozási nyelv, Kiskapu, 2001, [1305], ISBN 963 9301 17 5 ö
- [2] Zoltán Porkoláb, Róbert Kisteleki: Alternative Generic Libraries, ICAI'99 4th International Conference on Applied Informatics, Ed: Emőd Kovács et al., Eger-Noszvaj, 1999, [79-86]
- [3] David Abrahams, Aleksey Gurtovoy: C++ Template Metaprogramming Consepts, Tools, and Techniques from Boost and Beyond, Addison Wesley Professional, 2004, ISBN 0-321-22725-5
- [4] Bruce Eckel, *Thinking in Java (3rd Edition)*, Prentice Hall PTR, 2002, [1119], ISBN-10: 0131002872
- [5] Boost C++ Libraries
 http://www.boost.org/libs/libraries.htm
 2007. május 30.
- [6] The Boost MPL Library
 http://www.boost.org/libs/mpl/doc/index.html
 2007. május 30.
- [7] Boost. Type Traits
 http://www.boost.org/doc/html/boost_typetraits.html
 2007. május 30.
- [8] Boost.StaticAssert http://www.boost.org/doc/html/boost_staticassert.html 2007. május 30.
- [9] Dr. Zoltán Porkoláb: Advanced C++ Lessons http://aszt.inf.elte.hu/~gsd/halado_cpp/2007. május 30.
- [10] Computational Geometry Algorithm Library CGAL http://www.cgal.org/2007. május 30.